Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Praedicatorum Friburgensium lector - Cod. Ettenheim-Münster 191

Weisser, Philipp

[S.l.], 1628-1929

Dubium octanum

urn:nbn:de:bsz:31-117415

Visual Library

sub certa ratione vel potius certā rationem sc. intelligi-
bilem immerito infiniti term: vocitatur.
Contra iam solutum instabis dicens. Non ens q
ē idem q nihil, sed nihil ē nomen ergo et nō ens.
R. 1o Non ens non esse idem quod nihil; nam
nihil sigcat aliquā rationem in apprehensione in-
tellectus privatiuè. non ens a. neq sigcat aliquā
rationem in apprehensione intctus, neq aliquā q sit
à parte rei.
R. 2o et melius Neq nihil esse pprie nomen
cum non sigcet aliquā certam et determina-
tam rationem

Dubium Octavum
Quid sit Verbum

Lib: 1. Periherm: c. 3. Aristoteles Verbum sic definit:

Verbum ē vox significatiua ex in-
stituto cum tempore finita et recta,
cuius nulla pars separatim significat
et est nota eorum, quæ prædicantur.

In hac definitione duæ tm sunt particulæ diffe-
rentes ab iis q in definitione nōis positæ sunt:
sc: sigcare cum tpre, et esse notam eorū, q ptur.
Quarum 1a iam explicata ē in definitione nōis
sicut et cæteræ ōes, unde explicatēm definitionis
nōis supra factā optimè huic applicare poteris.
Solum explicanda restat ultima particula sc:
ē nota eorū q pdicantur, quam aliq nō addunt pu-
tantes ēē superfluā ad excludendū participia à
ratione termini Verbi. Quia participia sōm illos
sufficit

sufficienter excluditur à ratione verbi per aliam parti-
culam, cum tempore sc: sed nos hanc particulam
signum necessarium addimus ad excludendum partici-
pium à ratione verbi, quod ut docet S. Thom: A Verbo 1 Perih: lect: 3.
non differt per significationem cum tempore, sed ratione quae
ei convenit ita quod sicut verbum significat cum tempore
id est significat actionem vel passionem aliquam per mo-
dum fluxus et tendentiae v.g. amo. ita et parti-
cipium amans v.g. significat actionem per modum motus
et fluxus exprimit h. actionem quae fit inter duos termi-
nos. inter term: sc: à quo; et ad quem. Amans
n. significat actionem ab amante procedentem in
ordine ad rem amatam: differt tamen participium à
verbo quia verbum ita significat cum tempore ut praeter hoc
signum nota eorum quae de altero dicuntur, hoc est signum
unio et nexus praedicati cum subiecto quod est proprium
munus verbi. Unde recte a Dialecticis vocatur
copula. quia copulat et unit extrema propositionis; quod nul-
lo modo reperitur in participio. et consequenter
hac ultima particula quae addita est [illegible]
dit participium à ratione verbi, et ab Arte exclu-
tempore. Et ideo hac particula nullo modo significare cum
tenda fuit. 1o Quia esse notam eorum quae de termi-
id est esse signum unitivum eorum quae praedicantur
proprium officium verbi. ideo in definitione eius hoc
[illegible] unitiva debuit explicari. 2o Quia dicti-
cultas explicant contrarii quod [illegible] per illam particu-
cum tempore, excludat participium praesentis temporis à
ratione verbi, nec n. valet quod dicunt illam particu-
lam esse intelligendam cum tempore determinato:
participium vero non significare cum tempore determi-
nato quia potest transferri per verbum ad tempus praeteritum
vel futurum. ut cum v.g. dico Petrus fuit amans,
Petrus erit amans: quod de verbo praesentis temporis fieri
non potest: non valet inquam ex hoc voluntarie
tur; nam et verbum praesentis temporis potest transferri
ad

ad tempus futurum, ut cum dico Antechristus est
futurus vel possibiliter est, hic est verbum praesentis temporis
et tamen transfertur ad tempus futurum. cum ergo Aristoteles
ex professo adiecerit istam particulam Sc: est
nota eorum quae de altero praedicantur; Non est ratio
cur eam taceamus sed debemus explicare cum
2. thema. Pro cuius maiori intelligentia nota,
quod cum Aristoteles dixisset verbum esse nota eorum
quae de altero dicuntur, adiecit vel eorum quae de subiec-
to dicuntur et quae in subiecto sunt. in quibus verbis
duplicem modum insinuavit praedicandi: Unum
essentialem quando sc: aliquid de altero praedicatur essen-
tialiter quia nihil aliud est quam quando praedicatum
est de essentia subiecti ut quando dico, homo est animal.
de subiecto dicitur, animal sc: praedicatur vel illius
hominis, et illa quae sunt huiusmodi inclusa in essentia
Alium accidentalem quando aliquid aliquid sc: de subiecto
praedicatur quia respectu illius est tamen accidens et potest adesse
vel abesse sine eius corruptione. ut quando dico homo
est albus. haec praedicatio est accidentalis, quia dicitur aliquid
de homine quod non est de eius essentia; sed tantum accidens
quod potest adesse vel abesse, sine hominis corruptione sc:
albendo, homo n. bene consistere potest sine albedine
Sed contra hoc videtur esse, nam ut diximus; verba
significant actionem vel passionem, sed haec omnia sunt
accidentia, ergo frustra dixit Aristoteles disiunctive
vel eorum quae sunt in subiecto sc: accidentium;
vel eorum quae dicuntur de subiecto sc: essentialium;
cum verbum semper significet aliquod accidens, actionem
sc: vel passionem.
Ad quod Respondeo. Quod cum Aristoteles dicit Verbum
est nota eorum quae de altero praedicantur; non intelli-
gendum est ita ut verbum significet praedicatum quia ipsa
verba sunt quae praedicantur, sed ergo vera huius
dicti

dicti intelligentia verbum esse signum com-
quae praedicantur ergo dum praedicatio fit per verbum
tae comminationis et est unionis importatae
+ verbum sive se ipsum uniat, ut in hac propositione
Petrus currit; sive aliud praedicatum, ut Petrus
est currens.

Obiicies 1o Contra illam particulam
significare cum tempore, in his propositionibus homo est animal,
Petrus est homo; illud verbum est non significat cum tempore ergo de-
finitio verbi bona non est. patet consequentia. probatur antecedens. In his
propositionibus verbum absolvitur à tempore ergo non significat cum tempore
antecedens concedunt omnes philosophi. consequentia probatur. Absolvi à tempore
et significare cum tempore non possunt simul stare. ergo si
in his propositionibus verbum absolvitur à tempore non significat cum tempore.
Ad hoc Argumentum varie responderi solet 1o. Quod ver-
ba in his propositionibus, quantum est ex sua natura, significent cum tempore,
sed tamen impediri ~~alia~~ ob necessariam connexionem quae inter-
cedit inter subiectum et praedicatum. et ita cum in verbo
repiantur; et connectere subiectum cum praedicato quae est
notam eorum quae praedicantur; et significare cum tempore ver-
bum in his propositionibus tamen exercebit unionem praedicati cum
subiecto, non autem significabit cum aliquo tempore, sed absol-
vetur à tempore. Verum haec solutio impugnari potest, — Rx.
sed hoc modo: significare cum tempore, est de essentia verbi, — Impugnatio alia.
sed in his propositionibus reperitur essentialiter verbum ergo nequit ab
illo separari significatio cum tempore illa salva eius essentia.
ma: certa est et recepta. et min: concedunt autores
huius solutionis ergo. Ad hanc impugnationem re-
sponderi posset distinguendo ma: Significare cum tempore — Rx. ad impug:
est de essentia verbi, significare cum tempore nostro, quo men-
surantur res generabiles et corruptibiles, nego
ma: significare cum tempore est de essentia verbi cum tempore
certo, secundum quod se extendit ad aeternitatem et
coaeternitatem, concedo ma: ~~et~~ at vero in allatis
propositionibus verbum tamen absolvitur à tempore nostro

Significare cum tempore
non est de essentia
verbi. cum tempore scilicet
nostro.
Sed quod se exten-
dit ad aeternitatem,
sic est de essentia.

non vero

non vero a tempore quo ad se extendit ad aeternitatem, et aeviternitatem: et ita istae propositiones quae sunt aeternae veritatis, constabunt verbo significante cum tempore, id est cum aliqua duratione quae duratio est ipsa aeternitas tales propositiones aeternae veritatis mensurans. Sed quamvis hoc solum probabiliter sustinere possit, placet nobis adducere modum valde probabilem explicantem quomodo propositiones aeternae veritatis significent cum tempore, et absolvantur a tempore.

Propter aeternitatis non absolvuntur a tempore quia non significant cum tempore.

Imprimis hoc sciendum est propositiones aeternae veritatis non dici absolvi a tempore primo quia non significent cum tempore. cum significare cum tempore ut diximus supra, sit de essentia verbi. nec etiam quia significent omnes differentias temporis, haec enim propositio, homo est animal, tantum significat differentiam temporis praesentis sicut et haec, homo fuit animal, tantum significat differentiam temporis praeteriti. Unde utrumque quidem habent istae propositiones, unde nullam repugnantiam includunt, et significant cum tempore, et absolvi a tempore: quod duce intelligentia nota quasdam propositiones esse contingentes in quibus praedicatum nec est tota essentia subiecti, nec pars aut proprietas essentiae sed solum accidens quoddam esse v.g. homo est albus, Petrus currit. quasdam vero esse propositiones necessarias in quibus praedicatum vel est tota essentia, vel pars essentiae aut proprietas illius v.g. homo est animal. homo est risibilis, Petrus est homo. Propositiones non absolvuntur contingentes a tempore, bene tamen propositiones necessariae. Sed quare istae, et non illae? quaestio manet, cum in utrisque sit verbum de cuius essentia est significare cum tempore. Hanc quaestionem nos solvimus hoc modo dicentes propositionem necessariam absolvi a tempore quia licet significet praedicatum convenire subiecto pro tempore praesenti, non tamen petit ad sui veritatem existentiam subiecti, quia cum praedicatum conveniat subiecto ratione necessariae connectionis cum subiecto, connexio nullam requirit existentiam. Unde fit, quod talis propositio ad sui veritatem nullam requirit rei existentiam et quare sive homo existat, sive non, vera est haec propositio homo est animal; At propositio contingens non absolvitur a tempore

Propositio contingens.

Propositio necessaria.

à tpre qa ad sui veritatem petit existentiā sub-
iecti; cum n. pdicatū sit contingens, non pt subiec-
to non existenti convenire, unde si hō non existat
non erit vera haec propositio, homo ē albq. Ex quo
aptè constat qualiter utraq. ppio necria et
contingens sigcet cum tpre. Ps ppio necria si et
cati cum subiecto in tpre psenti. qa denotat unionem pdi-
necria ppio absolute à tpre, hoc ē ad existentia
extremoru in tpre psenti; non vero ppio contin-
gens.

Obiicies 2º. Ista verba. Quiesco. Sileo,
Sum; Sunt vere et ppriè verba. Sed haec ver-
ba non sigcant cum tpre, ergo falsū ē dicere
absolute, verba sigcare cum tpre. ma. ab oibq con-
ceditr et confesq: est bona. pbatr Min: Sigcare cum tpre
ut supra dictū ē, ē sigcare aliquā actionē, vel
passionē exercitam in aliqua diffra tpris. Sed
verba praenominata non denotant actionem
vel passionē, quae tpre mensuret. ergo non sigcant
cum tpre. pbatur iterū min. illa verba sigant
cessationē potiq ab ipsa operae, quā actionem vel
passionem. ergo non sigbunt actionem &: Imo hoc ver-
bum sum ergo sigcat substantiā, unde et verbū sub-
stantivum dr, et non actionem: et ergo non sigbit cū
tpre.

R. Quod qdo diximq verbū sigcare cum tpre
et sigcare cum tpre esse sigcare actionē vel passi-
onem, debeat intelligi noie actionis, sive actio
vera, sive id q hbt se ad modū actionis. Unde
licet verbū illud quiesco, &: non exprimant ppriè acti-
onem aliquā, exprimunt tn aliqd p modum actio-
nis. ut quiesco exprimit qetem continuatā, q habet
se ad modū actionis; continuatio n. qetis speciem
aliquā actionis prae se ferre videtur: Vel noie
actionis intelligimq et privationem actionis, vel pas-
sionis. ut oia verba privativa sigcant privationem
actionis vel passionis p modū tamen actionis

vel

vel et quasi fundamentū vel pass: vel acti-
vel privationis, p ut mensurabile ē aliqua
durat̄ quale ē, tertiū substant: sum. quod ē
fundamentū oīs actionis, passionis et motȳ
q primo et p se tpri mensurandȳ subiicit. /

Obiicies 3°. Participiū nō ē verbum
et tamen sigcat cum tpre. gō falsū ē verbū
du sigcāe cum tpre. pbat Min. nam amans
v.g. sigcat actionem amandi, ab amante pro-
dientem: gō sigcat cum tpre. patet consey:
sigcāe n. cum tpre nihil aliud ē, quā sigcare ac-
tionē aliquā vel aliqd p modū actionis; sed hoc
participiū amans sigcat actionē amandi, ut
clare patet, gō sigtit cum tpre.

R. Ex supra dictis: Participiū non ideo
excludi a rāe verbi qa non sigcet cum tpre. re-
vera n. sigcat actionē vel passionē, ut supra
pbatū ē, et consequenter sigtit cum tpre. Sed
ideo rāem verbi sortiri nequit qa non sigcat
taliter cum tpre, ut sit nota eorū q̄ pdicant
vel per modū copulae q̄ necy iubet subiectū
ad pdicatū, et et non ē indicativi modi; q̄ duo
ad rāem verbi pprie accepti, necrīo requiruntur.

Obiicies 4° Contra positam particulam
Recta; Ex verbis obliqs fiunt ppries verae et
falsae gō male excluduntur verba obliqua à rāe ver-
bi p illam particulā recta; consey: patet. pbat
ans. Istae ppries sunt verae, Adam fuit. Antechrs
erit. Sed tha ppries constant ex verbis obliqs, gō
ans verū

R. Quod istae ppries non sint verae, nisi in ordi-
ne ad aliam in praesenti verā. sicuti illa conce-
dit vera, Adam fuit, qa illa aliqdo de psenti Adam
ē; fuit vera. Similiter ista vera ē, Antechrs erit
qa illa aliqdo erit vera, Antechrs ē: et gō tales ppries
non sunt absolute et simpliciter verae, sed qd rede-

quant

reducuntur ad aliquā verum in p̄senti et in recto.

Dubium Nonum
Quid sit Oratio

Oratio ab Aristotele sic definitur.

Oratio est vox significativa cuius pars aliqua separata significat ut dictio non ut affirmatio, vel negatio.

Explicatur definitio. Nōie vocis non intelligit vox simplex, sed complexa et composita ex pluribus vocibus ex modo significandi inter se unitis. Si n. plures voces p̄ferant sine unione, non efficit orāo, sicut v. g. ad reale aliquod artificiatū conficien-dum domū sc. non sufficit esse partes diversa raō, sed necesse est ut eas ista partes inter se uniantur. Sic et in artificiato raōis req̄t, ut eius partes inter se habeant aliquā connexionem, unde isti termini leo, equus, hō; non efficiunt oraem sed nulla inter se habent unione. Unio vero ista, quā neces-sariā ad oraem conficiendā asserimus, potest esse quadruplex. Explicaō definitionis. Unio seu copula Oraōis quadruplex.

Fr. Corvinus